

VAN BLANKENBERGE NAAR OOSTENDE.

Langs den „Graven-Jan-Dijk” begaven we ons naar Wenduyne. Over dien Graven-Jan-Dijk werd veel geschreven en getwist. Werd hij genoemd naar Graaf Jan van Namen, zoon van Gwyde van Dampierre of naar een „Dijkgraaf,” dat is de hoofdman van een „watering”? Hoe het ook zij, zeker is het dat deze machtige dam hier reeds sedert de 14^e eeuw trouw de wacht houdt over Vlaanderens polders. Hij liep van Nieuwpoort tot aan de Schelde; hier en daar ontmoet men er stukken van, o. a. ook tusschen Heijst en Knocke en voorbij Knocke, waar hij met fraai geboomte prijkt. Deze dijk lag tot meerdere veiligheid achter de duinen, welke op vele plaatsen de woede der zee niet konden weerstaan. In Holland noemt men zoo'n dijk een slaper. Hij slaapt zoolang de eerste zeewering waakt, maar, bezwijkt deze, dan wordt de slaper op zijn beurt wakker. Onze Noorderburen hebben op sommige gevaarlijke punten wel drie dijken achter elkander liggen, de waker, de slaper en de droomer.

Maar ginder steekt Wenduyne 't schilderachtige dorpje, zijn nederig torentje omhoog.

— Wenduyne, zei een oude kustbewoner, verandert elk jaar. Wat de vreemden in ons land zien,¹⁾ en 'k versta er niemendal van. Waarvoren komen ze naar Wenduyne, zulk een klein prochietje! Dat het 't oud Wenduyne nog ware!”

— 't Oud Wenduyne?

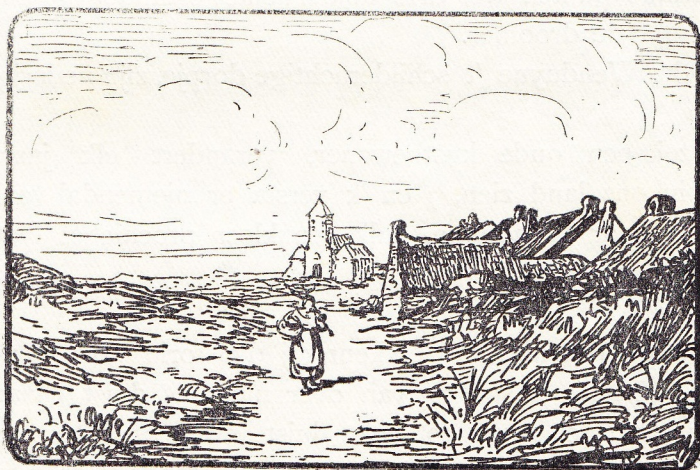
— Ah, je'en weet gij dat niet... je'en kent gij d'histoire van Wenduyne niet. Lange geleên, 'k spreke van over meer as duist²⁾ jaar was Wenduyne een steê met zeven tot acht duist inwoners. Maar op 'nen nacht kwam er een schrikkelijke storm en 's nuchtends³⁾ en was er van Wenduyne niets meer te zien. 't Lag in zee of betere de zee had een groote brokke land afgesmeten en verzwolgen. En heel Wenduyne was meê den dieperik in. Visschers hên nog de steenen van de oude kerke gezien. En 's nachts hên ze in de zee een kerkorgel hooren spelen en een doodsmisse zingen!”

¹⁾ Wat ze in ons land merkwaardig vinden. ²⁾ duizend. ³⁾ 's morgens.

Zoo luidt de legende, welke echter op waarheid steunt. 't Oude, 't eerste Wenduïne is door de zee verzwolgen. Een dergelijke ramp heeft menige kustplaats getroffen. Den 5^{en} Januari, na een hevigen storm zag men op het strand te Domburg, eiland Walcheren, te midden van de overblijfselen van een eeuwenoud bosch, den vloer van een onbekenden tempel, uit groote platte steenen vervaardigd. Rondom dit vroegere heiligdom lagen geknotte beelden en een menigte zware steenen met en zonder beeldwerk, meest allen met Latijnsche opschriften, en tusschen dit alles, vaatwerk, gouden en zilveren penningen en offer-schalen. Op niet minder dan zeventien steenen las men, dat zij geschonken waren aan de godin Nehalennia, terwijl andere aan de Romeinsche goden Jupiter en Neptunus gewijd waren. Nehalennia was de godin van zeevaart en koophandel. Enkele van die overblijfselen worden nog in de kerk te Domburg bewaard: de meeste werden, helaas, in 1848 vernield toen de vroegere kerk afbrandde. 't Eerste Domburg was dus ook door de zee verzwolgen.

In de Ooster-Schelde ziet men nog bij laag water de overblijfselen der vergane stad Roemerswaal.

Veel land werd door de zee afgebrokkeld. Het Zeeuwsche eiland

Gezicht op Wenduïne.

Noord-Beveland vermindert daar-door gedurig. De kerk van Scheveningen in Holland werd aan de landgrens van het dorp gebouwd; nu staat ze aan den voet der duinen. De duinen zijn dus verder landwaarts in gestoven, eengedeelte van de kust be-

zweek voor de golven. Op oude kaarten ziet men, dat de kerk van Blankenberge drie à vier kilometers van de kust gebouwd werd. Nu is de afstand ongeveer nog een kilometer. Die kerk bleef hare plaats behouden... 't was de zee die haar naderde en het land afbrokkelde.

Maar keeren wij tot Wenduïne terug. Het eerste dorp van dien

naam is dus ook eene prooi der golven geworden ofschoon men niet juist weet wanneer. De schrijver van een boekje, in 1798 verschenen, vertelt ons ongeveer 't volgende.

„Den 30ⁿ October van het jaar 1781 rees de vloed buitengewoon hoog en teisterde het strand voor Wenduyne. De golven woelden 't zand weg, zoodat de duinen bijna loodrecht als een muur oprezen. Zeven dagen later brak uit 't Noord-Westen een vreeselijke storm los. Een veertigtal sloepen van Blankenberge werden op de kust geworpen. Door die dubbele ramp — den hoogen vloed en den ontzettenden storm — was het strand a. h. w. uitgegraven, het zand omgewoeld en verwijderd; aan den voet der duinen lag het strand, zonder overdrijving, wel vijf voet lager dan voorheen. Evenals tal van andere getuigen, hebben wij de grondvesten van 't afgebroken Blankenbergsche fort gezien. Bovendien zagen we op ongeveer 100 vademen ten Noorden der duinen, de meeste grondvesten der huizen van 't oude dorp Wenduyne, dat de zee vroeger verzwolgen heeft. We konden de richting der verschillende straten nagaan, we zijn er langs gewandeld en het spijt me, dat ik er geen plan van opgemaakt heb, wat ik gemakkelijk had kunnen doen.”

Ook oud-Oostende verging in zee — vertelt men — en we hooren van gevonden zerken van oude grondvesten enz. Anderen spreken over een dorp Terstreepe, nabij Oostende, dat in 1344 eene prooi der golven werd. Welnu Terstreepe of de Streep schijnt niets anders geweest te zijn, dan eene kuststrook die eenigszins in zee vooruit stak en waarop verscheidene dorpen lagen. Op 't Oostelijk einde lag Oosteinde of Oostende, op 't Westelijk, Westeinde of Westende en tusschen deze plaatsen Middelkerke. Zooals de lezer bemerkt, zijn deze drie namen welsprekend. De Streep werd herhaaldelijk door de zee geteisterd en afgebrokkeld en natuurlijk leden dan ook de dorpen door den vloed. Berucht zijn de stormen van 1334 en 1394. Van den eersten hoorden we reeds, toen we over Blankenberge handelden. Ook Oostende werd geteisterd, de kerk stond onder water, huizen stortten in en veel menschen en dieren verdronken. Eenige maanden later, in Januari 1394 woedde weer een vreeselijke orkaan. De dijken van Blankenberge en Heyst braken door, vele hoeven werden neergeworpen. Nieuwerheide, een gehucht niet ver van Nieuwpoort, verging en ook een aanzienlijk deel van Oostende's grondgebied verzonk in de zee. De stad was bijna met de helft verminderd. Talrijke daklozen

liepen jammerend rond in de gespaarde wijk, welke echter ook bedreigd werd door de nooit verzadigde golven. Oostende's grondgebied werd landinwaarts vergroot om de oprichting van woningen mogelijk te maken en zoo ontstond de nieuwe stad.

Wie den aard onzer kust kent, begrijpt, dat vroeger dorpen door de golven meegesleurd werden. Nog altijd moet ons strand tegen den ouden vijand verdedigd worden. Maar aan dergelijke gebeurtenissen verbindt 't volk gaarne legenden.

Eenige legenden willen we nog vermelden. Zoo lezen we 't volgende in Kunst- en Letterblad:

Te Wenduïne, tusschen de duinen en Graafjansdijk, ziet men eenige hutten, door garnaalvisschers bewoond. Deze lieden vertellen menigmaal aan den vreemdeling dat ze 's nachts een vurig schip bemerkt hebben, waarop Jan Bart van tijd tot tijd de Vlaamsche kust bezocht. Jan Bart was de Duinkerksche zeeroover in de geschiedenis wel bekend.

De Vliegende Hollander.

Zijn standbeeld prijkt te Duinkerken. Een standbeeld voor een zeeroover, zegt ge wellicht. Jan Bart was in dienst van den koning, en hij roofde de schepen van Frankrijks vijanden, vooral die der Hollanders en Engelschen. Hij voerde dus oorlog op zee. Barts vurig schip verspreidde een glans op de baren... en soms verscheen het als een ander vaartuig in nood verkeerde. Deze legende herinnert dus die van den Vliegenden Hollander. Een Hollandsch kapitein was veroordeeld om zijn gruwelijk leven, eeuwig op zee rond te zwalken. Zijn spookschip botste tegen andere

vaartuigen en boorde die in den grond. Thans echter vreest ons kustvolk noch Jan Bart, noch den vliegenden Hollander meer.

Of 't bijgeloof dan verdwenen is? Helaas, neen! Niet langer geleden dan Augustus 1909 vertelde eene Blankenbergsche visschersvrouw ons, dat de visschers nooit op Goeden Vrijdag op zee blijven. »Ze zorgen voor middernacht binnen te zijn», sprak ze, »want moesten ze op Goeden Vrijdag de netten uitwerpen ze zouden niets dan doodshoofden vangen!»

We vroegen haar naar „Roeschaard,” waarover we hiervoren spraken. En ze deed ons eene vertelling over een dergelijk spook... een hond, die haar zuster eens gevolgd had van Wenduyne tot eene hoeve, en aan een kruisstraat achterbleef. Ook in Zeeuwsch-Vlaanderen en in andere gedeelten van West-Vlaanderen hoorden we over dien hond, welke dikwijls andere gedaanten aannam, gelijk Roeschaard; gansch Vlaanderen door en in Brabant noemt men dien boozen geest — want dat is hij volgens de bijgeloovige lieden — Kludde. „Mijn buurman,” zei ons een Vlaamsche boer, „ging eens late naar huis, en eensklaps

Lange Wapper.

sprong een hond op zijn rug. Het beest liet zich niet verjagen, tot dat mijn gebuur zijn huis bereikte. Dan sprong de hond weg en vluchtte blaffend heen.” ’t Was echt gebeurd — verzekerde de landbouwer. En met hart en ziel geloofde hij aan ’t bestaan van Kludde.

Langs Dender en Rupel is Kludde in den geest van vele schippers een waterduivel, die de varensgezellen veel last aan doet.

Te Antwerpen had men den Langen Wapper, die in de rivier verbleef en dikwijlstevoorschijnkwam, nu als een wicht, dan als een knaap, straks als een jongekerel, of eengrijsaard, zich veranderde in een

hond, een paard, of in een geldstuk en geen grooter genoegen kende dan de burgers te kwellen... late wandelaars zelfs te wurgen!

* * *

Op ’t slot van Lichtervelde verbleef ook een kwelduivel die allerlei

gedaanten aannam. Een grafmaker moest 's avonds iemand begraven, die van een besmettelijke ziekte gestorven was. Terwijl hij den kuil dolf, hoorde hij een zonderling gerucht. Een reus stond voor hem en vroeg: „Wat doet ge daar?”

— De nikker, de nikker! riep de angstige man, smeet zijn spade neer en vluchtte.

's Morgens was de kist verdwenen en 't graf lag nog in denzelfden toestand, als waarin de delver het gelaten had. De overledene was zeker door den kwelduivel meegevoerd. Allerlei

dergelijke verhalen leven onder 't volk voort.

Die nikker van Lichtervelde veranderde zich soms in een paard en dan greep hij dikwijls de niets vermoedende boeren in den muil en wierp ze in een beek of kasteelwal.

's Nachts begaf de kwelduivel zich in de schuren der boeren en begon dan met veel geweld te dorschen. De hoevebewoners werden wakker, maar niemand waagde het in de schuur te gaan zien. Men sloeg kruisen en prevelde gebeden. Maar 's morgens echter vond men „geen strooitje vernesteld”.

Zekeren morgen zag de knecht van een landbouwer op het neerhof een prachtig paard staan en hij spande het voor de egge, en liet het den geheelen dag werken. Als het gevonden paard driftig werd, sloeg zijn baas het op eene wreede wijze. Toen het 's avonds uitgespannen was, vloog het ros, van vlammen omringd, al brieschend en een vreeselijk gedruisch makend, in de lucht. 's Middernachts werd er op deuren en vensters van 't huis geklopt; iedereen was angstig en eindelijk klonk eene stem:

— Boer, boer, boer, wel 'k heb uw rukeltje¹⁾ in 't water gesmeten. Dit gezegd hebbende verliet de nikker, want hij haalde hier weer zijne poetsen uit, met veel lawaai de hoeve, en 's an-

¹⁾ egge

derendaags vond men de egge, waaraan hij getrokken had, in 't water liggen.

Op een anderen dag kwam een boer te paard van 't veld. Hij vond op zijn weg eene schoone geit en bond het dier achter zijn ros. Een vroolijk deuntje fluitend, reed de landbouwer voort. Drie mannen stonden niet ver van daar te kouten. Eensklaps riep een van hen:

— Kijk die geit ginds ... me dunkt ze groeit, dat men 't ziet.

En waarlijk de geit werd grooter en eensklaps verscheen tusschen haar hoornen eene brandende kaars.

De geit begon op zonderlinge wijze te blaten. De boer keek om en sneed verschrikt het touw door. Spotlachend verdween de nikker van Lichtervelde.

Al die verhalen — we zeiden het reeds — worden gaarne verteld en gehoord. En als folklore houden we er ook van. Jammer genoeg, gelooven nog te veel lieden aan 't bestaan van nikkers, Roeschaard, Osschaart, Kludde en soortgelijke kwelduivels.

Zekeren avond waren we niet ver van de zeekust op bezoek bij een landbouwer. 't Was bij negenen toen we vertrokken. We staken de lantaarn van ons rijwiel aan.

— Doe dat niet, zei de knecht der hoeve.

— En waarom niet? vroegen we verbaasd. 't Is toch tamelijk donker en ik zou niet gaarne van den dijk naar beneden tuimelen.

— Laat uw lantaarn toch maar uit! hernam de jongeling. Men zegt dat Osschaart in den polder ronddooft en hij zou op 't schijnsel kunnen afkomen en u ook van den dijk laten tuimelen. We lachten hartelijk om die bijgeloovige vrees, en, begeleid door 't helder licht van de lantaarn, fietsten we vroolijk door den polder, zonder iets van den kwelduivel te bespeuren.

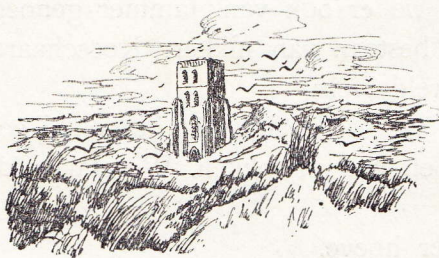
Op eene andere hoeve waren we er getuige van, hoe eenige jonge lieden door den boer en zijn knecht begeleid moesten worden toen ze van hun bezoek huiswaarts keerden, weeral uit vrees voor een nikker of een ander spookachtigen kwelgeest.

Wanneer toch zal 't bijgeloof voor goed tot 't verleden behooren?

* * *

Aan 't kruis dat in de kerk van Wenduyne hangt is een legende verbonden, welke insgelijks met 't vergane dorp in verband staat. Vischers van Blankenberge vonden eens in hun net een groot kruisbeeld en brachten dit naar hun woonplaats, maar den volgenden dag

was 't verdwenen. Doch zie, weer werd het opgevischt... ongeveer daar waar Wenduyne verzvolgen werd. De zeelieden begrepen nu, dat het kruis afkomstig was uit de kerk van Oud-Wenduyne en naar die van 't nieuwe dorp moest overgebracht worden. En dit geschiedde, maar de visschers van Blankenberge gingen tweemaal per jaar naar Wenduyne, om er eene mis te laten lezen en dan droegen ze 't gevonden kruis drie keer rond 't Bedehuis. Of ze dat nog doen weten we niet. We hoorden hierover tegenstrijdige berichten, doch de vrouw, hiervoren bedoeld, vertelde ons, dat de visschers ter beevaart gaan naar Meetkerke en naar het H. Bloed te Brugge (in den kerstnacht). Meetkerke ligt wat verder landinwaarts en men vereert er een Mariabeeld, dat insgelijks in zee gevonden werd. De kerk van Meetkerke bezit een klok uit 1398.

Kerk van Zuidcote.

't zand kerken verzvolg is een feit. Even over de Fransche grens, tusschen Adinkerke en Duinkerke ziet de reiziger bij 't station Zuidcote een dikken toren zich eenzaam boven 't duin verheffen. De kerk met 't oude dorp ligt onder 't zand bedolven, een nieuw Zuidcote werd verder landinwaarts gebouwd.

Later zullen we nog gelegenheid hebben over legenden te spreken. Nu moeten we onze reis vervolgen.

Van Wenduyne naar Oostende. Nog eene badplaats; 't is De(n) Haan, een naam schier onbekend. 't Moest natuurlijk Coq sur Mer worden... „Den Ane,” dat is „patois”... en De Haan, dat is Hollandsch... dus Fransch! Dat klinkt deftiger! De Vlaamsche kust... de Vlaamsche duinen... Vlaamsche oudheden... Vlaamsche kunst, dat alles is belangrijk... maar de taal van 't volk, dat de kust en die duinen tegen de golven verdedigde, dat die heerlijke kerken en stadhuizen en belforten bouwde, die beroemde doeken onzer tempels en musea maalde... die taal heeft geen waarde! Daarom Fransche opschriften met de vleet. Fransche aanwijzingen en raadgevingen En, lezer! gewoonlijk zijn het

O! die legenden over vergane plaatsen. Niet ver van Oostende ligt Eernegem, wiens kerk in den grond verzonken is, zegt men. Maar de klokken hebben zoo goed de hooge feesten onthouden, dat ze op die dagen luiden. Verzonken klokken, in menig dorp spreekt men er van. Dat

Prins Albert.

Vlamingen die aldus de taal hunner moeder zulk eene oneer aandoen. Zet opschriften in 't Fransch en in 't Duitsch... maakt het den badgasten zoo gemakkelijk en aangenaam mogelijk. Maar altijd prijke 't Vlaamsch bovenaan, opdat de vreemdelingen weten, dat wij gehecht zijn aan onze taal, zoo wel als aan ons land, onze zeden en gewoonten, maar geen zonderling ras vormen, hetwelk slechts stoffelijke belangen kent.

De naam „De Haan” wordt ons door eene legende verklaard. 't Was een stormachtige nacht. De golven beukten het strand. De kustbewoners luisterden angstig naar 't geloei van den wind en

't gehuil der golven. Maar 't scheen of een vreemd geluid zich tusschen 't stormgebulder mengde... een schrille, scherpe klank. Men tuurde in zee, doch kon de duisternis niet peilen. „'t Is een haan, die kraait... en gewis staat hij op een gestrand vaartuig,” riep er een.

En ja, 't was een haan! Nu onderscheidde men duidelijk zijn gekraai... zijn noodgeroep. Een vaartuig had schipbreuk geleden. De kustlieden brachten eene boot in zee en geleid door het gekraai bereikten ze na bovenmenschenlijke inspanning 't wrak. De bemanning werd gered... en de haan natuurlijk ook! Sedert dien nacht noemde men 't gehucht tusschen Wenduyne en Oostende De(n) Haan! Maar nu is het Coq sur Mer... want 't gehucht is een deftige badplaats! En eene lieve badplaats... een park met villa's en bloemen. 't Volk spreekt hier nog veel over „prins” Albert, want onze koning vertoefde, toen hij nog kroonprins was, dikwijls in De(n) Haan.

— En hij was zou simpel¹⁾ en zoo brave, vertelde een badman, juiste een gewoon mensch lijk gij of ik! Hij liep daar alleene langs de „stran” en hij sprak met iedereen. En hij was tijdelijk (vroeg) op, en hij nam dikwijls de brieven van den briefdrager zelve aan.

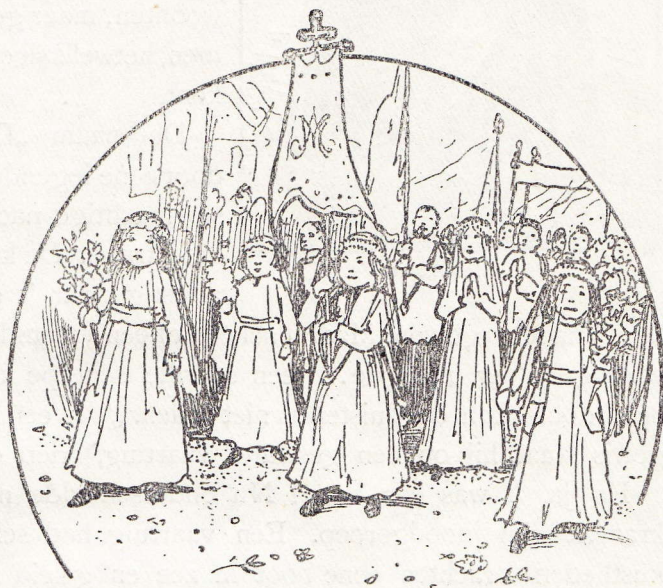
Men heeft getracht hier het duin te „beboschen” als een weer-

¹⁾ eenvoudig.

middel tegen verstuiving, maar de scherpe zeewind werkt boomteelt onbarmhartig tegen.

We naderen Oostende. Eerst nog een woordje over Breedene, waar de visschers der groote badstad ter beëvaart gaan. In de duinen staat een kapelletje, dat met een O. L. Vr. beeld prijkt, waaraan de volgende overlevering verbonden is: Bij de kapel is een waterput en eens vond men nevens die bron een Mariabeeld. De geestelijkheid droeg dit in plechtige processie naar de kerk, doch in den nacht verliet het beeld 't bedehuis en keerde naar den waterput terug. Nogmaals bracht men

het in de kerk; 's anderendaags stond het weer op de zelfde plaats in de duinen. En toen dit verscheidene malen achtereen gebeurde, begreep de geestelijkheid, dat Maria op de plek, nevens de bron wilde gediend worden. Men bouwde er eene kapel en sedert werd Breedene eene vermaarde bedevaartsplaats.

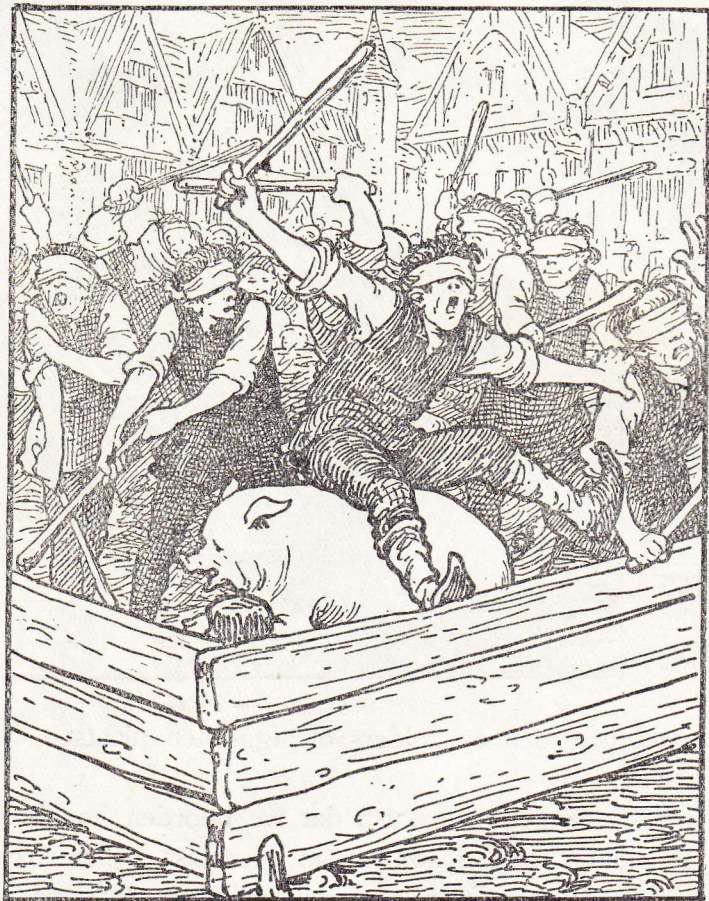
Processie.

Niet alleen visschers, maar ook andere burgers en burgeressen gaan er heen, vooral ooglijders, die water uit den put medenemen.

Op een hoogen duintop gezeten, blikten we langen tijd over 't land. Schoon is Vlaanderen! De dorpelingen zien elken zomer een stroom van vreemdelingen, die hun goud brengen! En de Vlamingen spannen alle krachten in, om de vreemdelingen goed te ontvangen en hun 't verblijf hier aangenaam te maken. Hun streek verandert... Eenzame wegen worden geplaveid, eenzame streken verkrijgen een stoom... neen, een electrische tram; eenzaam duin verkeert in eene badplaats.

Maar de Vlaming blijft getrouw aan zijne zeden. Tweemaal per jaar ziet hij zijn voorvaderlijke processie en even vroolijk, vroolijker misschien dan de rijke Duitscher zijne genoegens smaakt, viert onze burger en boer zijn kermis! Het is mastklimmen, ringsteken ... zakloopen

enz. Een groene tak steekt boven een herbergdeur... het is er baarloop, men verloot een „koekebrood”, een „vet keun” (konijn); de schutters vergaderen zich 's Zondags rond de „gaai perse”; jonge lieden zoowel als grijsaards hanteeren „de krulbolle”. De rijken dansen in een kursaal met begeleiding van een fijn orkest; de boer langs de kust zwiert met zijne boerinne rond op de tonen van een „accordeon”

Varkensknuppelen.

of een draaiorgel, want men gaat wel eenigszins met den tijd mede.

Dat de Vlaming Vlaming blijve... maar vooruitga in beschaving. We stipten gemakkelijkheden aan. Vroeger waren de volksspelen zeer ruw en wreed. Geblinddoekte mannen moesten een vetgemest varken met knuppels doodslaan... en mochten het dan oppeuzelen. Ze sloegen dikwijls op elkanders lijf en martelden het dier, dat in zijn angst wel eenige zijner vervolgers omverwierp. En dit alles wekte de vroolijk-

heid der toeschouwers op, wier gelach 't gehuil van 't arme zwijn overstemde. Varken-knuppelen bestaat niet meer. Maar er zijn in Vlaanderen hartstochtelijke liefhebbers van hanengevechten. Men wapent de hanen met

een ijzeren spoor en laat ze op elkan- der los. Een

wreed schouwspel, die strijd tus- schen de ver- woede dieren, die eindelijk bloedend,

vreeselijk ver- minkt, neer- storten. Ha- nengevech- ten zijn ver- boden door de wet, zegt ge wellicht. Ja... maar wie Vlaanderen

kent, weet wel, dat men op zolders of afgesloten plaatsen de wet zeer veel overtreedt.

't Was niet verre van de kust, dat we hoorden hoe in een groot dorp een prijskamp werd gehouden „in 't leelijkst gezicht trekken.” De toeschouwers moesten achter een scherm gaan staan en hun hoofd door eene opening steken en dan hun kunst toonen. Wie de afschu- welijkste tronie kon laten bewonderen, kreeg den eersten prijs! Dit spel is wreed... omdat het den mensch onteert!

Dikwijls waren we getuigen van een „prijskamp voor blinde vinken.” De deelnemers zaten in eene lange rij en ieder had een kooitje voor zich, waarin zich een vink bevond die men de oogen had uitgebrand. Wiens vink 't meest zong... was overwinnaar! Ieder keer dat de vink een droevigen klank uitschreeuwde, zette zijn meester met krijt een

Het blinden der vinken.

streepje op een lat! En de overwinnaar was niet weinig fier en werd als een held gevierd! Gruwelijk, zulk een „vermakelijkheid.” Een hartstochtelijk „vinkenist” laat zich door niemand van zijne wreedheid terugbrengen!

Wanneer zal de wet eens en vooral met kracht misbruiken betugelen... ook het tentoonstellen van ongelukkige mismaakte kinderen! Maar wanneer zal de Vlaming zelf een gruwel hebben aan hetgeen hem verlaagt en onteerd?

Gaaipers, krullebol, mastklimmen, bravo!

De kerstboom, Drie-Koningenfeest, gezonde vreugde! Veel zouden we hierover kunnen vertellen... en tevens aantoonen hoe de Vlaming zijn eigenaardige gebruiken in eere houdt.

Op „Kerstavond”, d. i. de avond voor Kerstmis, verzamelen de boer en de boerin hun gezin, hun arbeiders met vrouw en kinderen, hun vrienden in de ruime keuken. De „bazine” bakt wafels en werpt ze „effen an dat ze uit ’t yzer komen” op stroo, om ’t gebak goed stijf te houden. Dan wordt de feesttafel gespreid en de gastheer en de gastvrouw zijn gul: lekker vleesch, soms van ’t pas geslachte zwijntje, bier... en dan de wafels met „beutere en suukere!” Bij velen ligt in den haard een „kerstblok” te knetteren. Na den maaltijd zingt of babbelt men, of legt men een kaartje... en te middernacht, wordt in ’t kerkje, de kerstmis gevierd. Dan ziet men talrijke lichtjes over ’t land zweven... geen dwaal-, geen spooklichtjes... maar dat van de lantaarns der boeren, die naar ’t hel verlichte bedehuis gaan.

Op Dertienavond, d. i. de avond voor Drie Koningen, bakt de boerin koeken of wafels, en bij ’t eerste gebak, dat uit ’t ijzer komt, lost menige landbouwer op ’t hof zijn vreugdeschot met zijn oud geweer, dat gelukkig schier onverpoosd boven den haard hangt.

En dan de kerstgangers, knapen of jongelingen, soms zwart als... „drie keuningén uit ’t Moorenland,” wie kent ze niet? Menigmaal hebben we hun liedje afgeluisterd.

Maria die zoude naer Bethlehem gaen,
Kerstavond voor den noenen;
Sint Joseph die zoude met haer gaen,
Om haar den weg te toenen.

Het hageld, het sneeuwde, het mieker zoo koud,
Den rijm lag op de daeken;

Sint Joseph die tegen Maria sprak:
„Och Heere! wat zullen wy maeken?”

Maria die zei: „ik zijn er zoo moe,
Laet ons een weinig rusten.”
— „Laet ons nog een weinig verder gaen,
Aen een huysken zullen wij rusten.”

Zij kwaemen een weinig verder gegaan,
Tot aen een boere schuere
't Is daer dat Heer Jezus gebooren was,
En daer sloten noch vensters, noch deuren

En dan kwam tot slot:

Ziet dat ge den arme niet vergeet,
Gods eeuwigheid duurt er zoo lange!

Nu, de kerstzangers worden niet vergeten; ze krijgen appels, noten of wafels en gewoonlijk ook geld.

Eens stonden we te luisteren naar die mannen, die hun fraai beschilderde en beplakte ster lieten draaien, terwijl ze met neusstem hun „vooizeke” zongen. Een hunner belde aan 't huis en ontving 't geschenk. Zijn makker zong voort... 't liedje was nog niet uit, maar tusschen twee regels in, vroeg hij spoedig:

— Wat heb je gehad?

— 'Nen cent!

— 'k Zinge niet meer... voor 'nen cent, zekere... gromde de ander... en hij trok weg.

Ja, dat zingen is dikwijls een vermomde bedelarij, want kerels te lui om te werken, trachten aldus een sommetje te verzamelen... om het zoo gauw mogelijk te verdrinken! En menige kerstdag eindigt in ruzie... in twist, zooals trouwens zooveel feestdagen.

„Alles is goed afgelopen... van vechten of steken heb ik niets vernomen,” aldus eindigt menig krantenman zijn verslag over

een feest of kermis! Ja, er wordt spoedig naar 't mes gegrepen. Menschen zitten lustig bijeen in de herberg... kouten genoeglijk... zijn het niet eens over een „duif,” of een andere beuzelarij... worden driftig, slepen er

alles bij wat er niet bij behoort, werpen elkander scheldnamen toe... dan pintglazen... grijpen elkander vast... en worden door een baas buitengeduwde. „k Ben gestoken!” klinkt het dan... Een messteek! — Zoo gaat het dikwijls in Vlaanderen!

Of er bestaat eene veete... en eene dorpsveete is niet zelden iets afschuwelijks, lezer; eene veete moet soms door bloed beslist worden! Vijanden beloeren elkander... en weldra verspreidt zich de vreeselijke mare van een „moord.”

* *
*

We moeten naar Oostende! Och! 't is zoo goed in 't duin te mijmeren... En eene reisbeschrijving is toch niet eene opsomming van merkwaardigheden, maar vooral eene weergave van indrukken en ontmoetingen! Doch we hebben hier lang genoeg verwijld... naar Oostende dus!

De reis Blankenberge-Oostende doen de toeristen meestal met een der gemakkelijke electrische trammen, welke sedert 1909 de gemeenschap tusschen beide badplaatsen onderhouden. Zoo'n tochtje op een mooien zomerdag is verrukkelijk. De wagen schokt niet, de zitplaats is zacht en door de breede ramen kan men 't landschap bewonderen. Als wij zeggen bewonderen, overdrijven we niet. De weg, dien de buurttrein volgt is prachtig. 't Oog rust eenerzijds op de duinen, de bloemperken en grasvelden, anderzijds op de Vlaamsche vlakke met de vruchtbare akkers.

't Is of men de streek tusschen Oostende en Blankenberge in een reusachtig park veranderen wil.

Eene breede baan verbindt beide steden, de zoogenaamde automobielweg. Talrijke tufs-tufs snellen ons dan ook voorbij. Men bemerkt, dat hier 't voornaamste deel onzer kust ligt, voornaam tenminste onder opzicht van badplaatsen. De schoonste zoom echter wacht ons nog... ginder boven Nieuwpoort in 't romantisch land van Veurne.

A. HANS.

KERLINGALAND.

(GESCHIEDENIS, LEGENDEN, ZEDEN
EN GEWOONTEN DER KUSTBEWONERS).

Gij zult uw vaderland beminnen,
en zijn taal, en zijn roem.

(Hendrik Conscience.)

LODEWIJK OPDEBEEK.
BOEKHANDELAAR-UITGEVER
ANTWERPEN.

1912.

KERLINGALAND

A. HANS
KERLINGALAND

LODEWIJK
OPDEBEEK
ANTWERPEN
1912.

UITGAVE - LODEWIJK - OPDEBEEK

